

СТРОИТЕЛ

www.ksb.bg
www.vestnikstroitel.bg

ИЗДАНИЕ НА КАМАРАТА НА СТРОИТЕЛИТЕ В БЪЛГАРИЯ

Премиерът Бойко Борисов:

Автомагистрала „Хемус“ ще промени облика на Севера и Северозапада

Българските строители работят на световна класа, и то в пандемията

Емил Христов

Автомагистрала „Хемус“ ще промени облика на Севера и Северозапада за няколко десетилетия напред. Това заяви министър-председателят Бойко Борисов, който облетя с хеликоптер трасето между Боаза и Велико Търново, за да провери лично напредъка на изпълняващите се дейности. Той посочи, че за строителството на магистралата през четирите години на мандата на правителството са гадани 2,2 млрд. лв. Заедно с министър-председателя бяха министърът на финансите Кирил Ананиев и зам.-министърът на регионалното развитие и благоустройството Николай Нанков.

Премиерът посочи, че строителните екипи успешно се справят с трудностите, пред които се изправят на терен. „Нашите строители в момента работят на световна класа, и то във времето на пандемията, докато много държави са в локдаун“, отбеляза Борисов. Той подчерта, че не спира изпълнението и по останалите важни инфраструктурни проекти като пътя Видин – Ботевград.

► стр. 3

ИНТЕРВЮ

► стр. 6-7

Доц. д-р Ана Джумалиева, председател на Комисията за защита от дискриминация:

В съвременния свят липсата на толерантност е основната стъпка към дискриминацията

ОП НА КСБ

► стр. 9

Инж. Стоян Стоилов, председател на ОП на КСБ – Кюстендил:

Строителният сектор в Кюстендилска област показва устойчиви резултати за 2020 г.

ISO 9001:2015
BUREAU VERITAS
Certification
BG.1213570/U

ISSN 1313-8723

9 771313 872004

Съвременният социален диалог включва и работниците

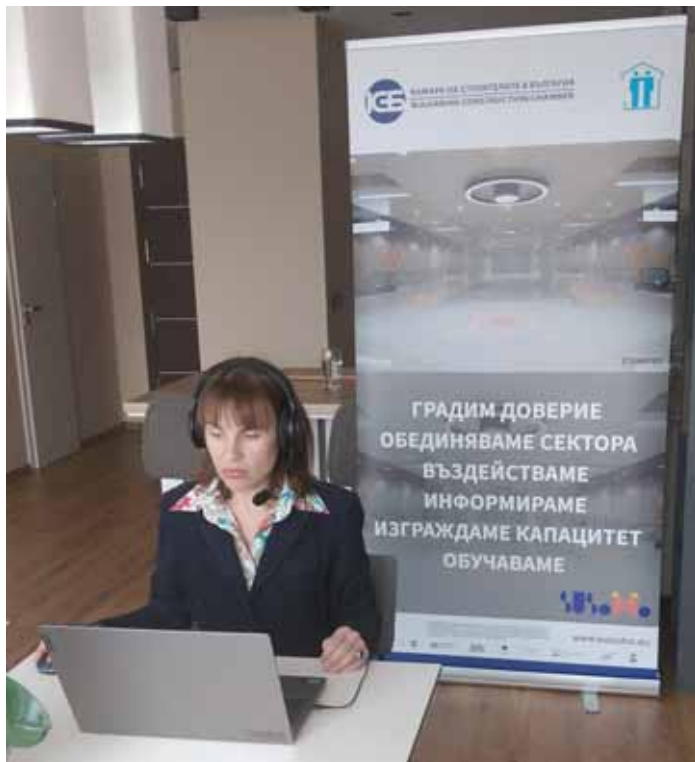
Мария Желева,
гл. експерт КСБ

„Всичко се променя и това е есенцията на дискусиата относно бъдещето на строителството, което ще бъде предопределено от дигитализацията.“ С тези думи започна своята презентация Вернер Бюлен от Европейската федерация на работещите в строителството и дърводобивната промишленост (EFBWW) по време на първия виртуален семинар за развиване на капацитета за провеждане на социален диалог по проект SuSodCo, организиран съвместно с Камарата на строителите в България (КСБ). В събитието участваха представители на работодателски организации и синдикати от ЕС.

Бюлен илюстрира основните аспекти, съпътстващи дигитализацията на строителния сектор, акцентирайки върху ролята на социалните партньори. „Когато се заговори за дигитализация на сектора, все още витае скептицизъм поради несигурността от възбуждането на новото и заплахата от заместване на хората с роботи. Въпреки това добре би било ние, представителите на работодателите и работниците, да вземем малко по-прагматична позиция. Дигитализацията е факт. Тя неизбежно ще „завземе“ и сектор „Строителство“, а ние трябва да оценим всички нейни предизвикателства и възможности. Това изисква нов начин на мислене“, изтъкна Вернер Бюлен. По думите му строителството е традиционен сектор, което предполага, че новите технологии ще бъдат въведени с много по-бързи темпове, а след 10 г. обликът на бранша ще бъде изцяло променен. Ето защо социалните партньори трябва да предвидят промяната и да подпомогнат сектора в процеса на трансформация и адаптация.

Кои са основните характеристики на дигиталния строителен сектор?

„Строителната площадка ще става все по-дигитална. Проектрането, изпълнението и експлоатацията на обектите, всъщност целият строителен цикъл ще бъде наблюдаван дигитално. Хартиената документация, плановете,

чертежите, бюджетите и т.н. ще изчезнат постепенно“, отбеляза Бюлен. Той подчерта, че дигитализацията има и друг важен аспект за сектор, използващ интензивно човешки капитал, а не данни. Например новите методи за контрол на работното време и дроновете за 24 часа наблюдение на строителната площадка несъмнено ще окажат влияние върху личното пространство на работниците, вкл. и негативно. Ето защо според Бюлен социалните партньори трябва да намерят начин да се съобразят с гледната точка на работещите на тази нова „дигитална“ площадка. Той изтъкна, че реалността не може да се програмира толкова лесно. „За големи строителни обекти вече се използват цифрови плановете, които показват по какъв начин работниците и продуктите трябва да се движат, за да се постигне най-висока ефективност. От дигитална гледна точка това може да звучи много добре, но на практика при внезапен гъжд, когато по-върхностите се намократ, работниците трябва да импровизират бързо и да се отклонят от предварително начертания план“, обясни Бюлен. Той добави, че BIM навлиза все повече в сектора, в него обаче работниците не могат да бъдат „цифровизирани“.

Затова е добре те да бъдат включени в ранните етапи на BIM процеса, за да дадат обратна връзка относно спецификите на изпълнение на планираните строителни дейности. „Роботизацията, 3D принтирането и дроновете за наблюдение несъмнено ще навлязат в сектора. Дали това ще доведе до заместване на хората с роботи и съкращаване на работните места, лично аз малко се съмнявам. Всички сме наясно с рисковете на строителната професия и инцидентите на строителната площадка. Роботизацията определено може да се използва за опасни работи като вдигане на тежки материали и да улесни други повтарящи се дейности.

Дроните „с погледа си отгоре“ имат потенциал да претоварят навреме някои проблеми на строителната площадка, което ще намали рисковете за здравето като цяло“, заяви Бюлен. Според него едно от най-важните предимства на дигитализацията е, че предоставя възможности да се подобри контролът на работата. За пример той даде социалните ID карти за работниците и чекирането по време на работата, които могат да имат позитивен ефект върху измерването на реалното работно време, защото ще се намалят случаите на експлоатация на труд. По думите му системите за дигитална регистрация на нов строеж или за мониторинга на позиз-

пните името и/или чуждестранните фирми също имат потенциал да подобрят обмена на информация между бизнеса и администрацията. „Все повече се налага да комбинираме различни данни в сферата на професионалната квалификация, логистиката, социалните въпроси и т.н., което формира един нов интелигентен пазар на труда с неговите своеобразни предимства. Промяната ще настъпи и в самия процес на строителство. Всичко ще се прави по-бързо и по-ефективно, което би трябвало да се приеме като нов начин на работа, а не като недостатък. Могущото и сълябемото строителство е развиваща се тенденция, тъй като значително съкращава времето за построяване на къща или сграда. Вероятно на достатъчно висока степен ще стане дигитална и вероятно ще бъде обвързана с BIM“, категоричен бе Бюлен.

Дигитализацията и „зелената“ икономика върват ръка за ръка.

Строителният сектор е целева група за „зелените“ мерки, затова дигитализацията в този бранш ще се извърши толкова бързо, смята Бюлен. Той подчерта, че съгласно модела на кръговата икономика управлението на отпадъци е новият начин за организиране на строителната индустрия. По отношение на сферата на енергийната ефективност Бюлен коментира, че ще се въвеждат все повече дигитални инструменти и ще се строи по интелигентен начин. „До сега сградите се използваха само за живеене или за работа, но през следващите десетилетия те ще разширят предназначението си и ще се превърнат в

средство за комуникация, за управление на водите, за генериране на ток и за засилване на 5G сигнала. Ролята на социалните партньори в този преход от традиционно към „умно“ строителство е изключително важна, защото ако те не намерят подходящи решения, пазарът ще направи това вместо тях, което няма да е добре за строителните фирми. Те трябва да предвидят нуждите на индустрията, особено за новите професионални умения, които ще са необходими за дигиталната трансформация“, заключи Вернер Бюлен.

Следващият гост на събитието - Юка Атела, бивш член на Европейския икономически и социален комитет, разкри каква е ролята на социалния диалог за развитието на иновациите в дигиталните икономики. „Какво всъщност са иновациите? Те в никакъв случай не трябва да се възприемат като сложен научен термин. Иновациите са всекидневните подобрения и развития в професионален и личен план, в които участват всички ние, а дигитализацията означава, че знанието става все по-достъпно за всички професии и нива. По този начин с всеки изминал ден получаваме повече автономност, което е предизвикателство за организацията на труда, управленските и лидерските методи, с които сме свикнали“, заяви Атела. Според него съвременният социален диалог задължително трябва да включва и работниците, защото без техния принос иновацията не е цялостна.

Можем ли да предвидим и управляваме промяната в съвременния забързан икономически живот

Фиг. 1. Влияние на мегаенденциите върху икономиката

Източник: Презентация на Йохан Стийн, FAFO

Задължително трябва да

и какво е нейното влияние върху трудовия пазар и работната сила? На този въпрос отговори Йохан Стийн – представител от норвежкия институт за проучвания FAFO. Той запозна участниците в събитието с резултатите от мащабно изследване на FAFO относно новите мегатенденции и влиянието им върху икономиката през следващите 10 - 15 г., проведено в периода 2017 г. – 2020 г.

„По дефиниция бъдещето е неясно и непредсказуемо, но то се формира от решенията и влиянието на хората и на различните икономически, социални и екологични организации. Ние не можем да кажем точно какво ще се случи, но можем да се опитаме да разберем факторите, които водят до промяна, а те са индустриалната структура, нивото на развитие на технологиите, търсените умения на пазара на труда, функционирането на пазарите, социалните партньори и институциите, както и използваните политически инструменти за влияние върху бъдещето“, заяви Стийн. Проучването на FAFO свързва тези фактори с двигателите на промяна, или т.нар. глобални мегатенденции – дигитализация, глобализация, демографски промени и климатични изменения, и изследва отражението им върху отделните икономически сектори. Кризата COVID-19 се появява в края на анализа, което, от една страна, показва колко несигурна е прогнозата за бъдещето, но от друга – потвърждава колко силно е влиянието на тези мегатенденции.

Стийн посочи, че демографските промени и бързо застаряващото население в Европа се очаква да повлияят негативно както върху предлагането на работна сила, така и върху социалната система. Ключово за преодоляването на тези

неблагоприятни аспекти е своевременното въвеждане на мерки за преквалификация и стимулиране на по-продължителна кариера. По отношение на глобализацията Йохан Стийн заяви, че може би вече наблюдаваме обратен ефект – ожесточена геополитическа конкуренция и търговски войни, които могат да намалят позитивните ефекти от отворените икономики. „Това е проблем за малките европейски икономики, които са особено зависими от предвидимите многостранни споразумения за международен икономически обмен и сътрудничество. Така че подкрепата между държавите и силният социален диалог на европейско ниво са важни за преодоляването на този негативен аспект“, подчерта Стийн. Той заяви, че глобалното затопляне и стимулирането на „зелената“ икономика се очаква да увеличи миграцията на работната сила, да променят търговските отношения, транспорта и въобще начина, по който живеем. Прогнозата му е този процес да повлияе значително финансов ресурс и да се отрази негативно върху някои аспекти на икономиката. Експертът от FAFO счита, че за строителния сектор тази мегатенденция отваря и много възможности. Например модернизират на инфраструктурата, реновирането на сградния фонд и въвеждането на нови изисквания за енергийна ефективност, което ще увеличи както търсенето на работна сила и „зелени“ сгради, така и на

работници с нови умения. „Това налага

своевременно приемане и прилагане на политики за квалификация и преквалификация,

за да се постигне плавно адаптиране на работната сила при прехода към „зелената“ икономика“, категоричен бе Стийн. Последната мегатенденция, която той засегна, бе дигитализацията и новите технологии, която според някои анализатори има най-силен разрушителен потенциал. „Възможно е да има трансформиращ ефект върху заетостта и начина, по който работим, а пандемията може да засили този процес. Технологиите, които навлизат в живота ни, са резултат от базисни, но революционни промени в компютърните технологии и изкуствения интелект. Сред тях са роботизацията, интернет на нещата, разширена и виртуална реалност, 3D принтиране, биотехнология, блокчейн, платформи и други и всички те имат съществено влияние както върху строителството, така и върху всички останали сектори. Основният въпрос е дали нашата работа ще изчезне заради тази автоматизация? Аз съм по-склонен да не се съглася, защото, разрушавайки един специално, новите технологии създават нови такива. Освен това те намаляват и дейността, която извършваме, или ги видоизменят“, категоричен е Стийн. За него очакваният негативен ефект от дигитализацията е поляризацията

и увеличаването на социалните неравенства. Поляризацията се отнася до промени в организационната структура и броя на наемите на високо- и нискоквалифицирани позиции, като висококвалифицираните ще се увеличат повече, отколкото тези със средно ниво на заплащане. Резултатът ще е увеличаване на неравенствата, което няма да влияе добре върху пазарните модели и социалните системи.

Стийн поясни, че изброените тенденции ще се отразят върху строителството на по-късен етап, защото секторът е с най-ниска степен на дигитализация, а повечето заети в него са със средни доходи. „Как да се справим с тази дигитална и ИКТ инфраструктура, 5G мрежа, високи нива на иновации, дигитална грамотност и инвестиции в квалификация и преквалификация на работната сила. Не говорим само за изчезващи, но за променящи се и адаптиращи се професии. Последните технологии означават нов начин на работа, в който ангажирането на работниците и ефективният социален диалог са от критично значение“, завърши Йохан Стийн.

Паритарните фондове предлагат ефективни схеми за социална защита и справяне с негативните социални аспекти от трансформацията на икономиките върху трудовия пазар. За тях разказа Александра Кайджиуска от Европейската асоциация на паритарните институции (AEPI), която обединява 29 паритарни организации от ЕС. Те представяват своеобразно самоорганизиране на социалните отношения между социалните партньори чрез договаряне на обвързващи колективни споразумения и предоставят допълнителна социална защита, която допълва съществуващите държавни системи. В управленския състав на паритарните институти задължително влизат еднакъв брой представители на работодателите и работниците. Типичните паритарни фондове работят в сферата на пенсионното и здравното осигуряване, платените отпуски, здравето и безопасността на работното място и професионалната квалификация и преквалификация.

Какви са ползите от паритарните фондове?

„Представители на синдикатите винаги

Проект SuSodCo

Проект SuSodCo, който стартира през март 2020 г., обединява националните социални партньори в строителния сектор в България, Гърция, Кипър, Словения, Унгария и Хърватия. Неговата основна цел е да подобри комуникационните умения и капацитета на партньорите за провеждане на ефективен социален диалог чрез обмен на добри практики, повишаване на информираността относно ключови теми на социалния диалог и организиране на семинари. В рамките на SuSodCo бяха направени проучвания на състоянието на социалния диалог в участващите държави, както и оценка на комуникационните и дигитални умения на партньорите. На базата на тези изследвания се изготви програмата за четири взаимовръзани събития за изграждане на капацитета, целящи да подобрят уменията на социалните партньори в сферата на индустриалните отношения в сектор „Строителство“. Те са разделени на две сесии - семинар и уъркшоп. В събитията ще участват видни експерти и обучители, които ще улесняват последните тенденции в европейските индустриални отношения и ще усъвършенстват комуникационните и дигитални умения за водене на социален диалог на участниците. Уъркшопите ще включват интерактивни сесии, ролеви игри и атрактивни сценарии, чрез които ще могат да се приложат на практика придобитите знания.

Първото събитие на тема „Бъдеще и последни тенденции в социалния диалог“ се проведе през декември 2020 г., а останалите три са планирани за следните дати:

- Април 2021 г.: „Значението на комуникационната стратегия за ефективен социален диалог“.
- Юни 2021 г.: „Дигитализацията на икономиката в рамките на социалния диалог. Дигитални умения за водене на социален диалог“.
- Септември 2021 г.: „Ключови комуникационни умения за социален диалог – подобряване на уменията на националните социални партньори“.

участват във вземането на решения и в управлението на тези фондове, което означава, че работниците не само познават добре своите социални права и задължения, но могат и да вземат решения за своите социални нужди. Паритарните фондове са сдружения с нестопанска цел, което им позволява да покриват максимално социалните рискове и да надхвърлят чисто финансовите аспекти, което е по-типично за пазарните отношения“, обясни Кайджиуска. Тя допълни, че паритарните фондове като цяло повишават благосъстоянието в даден сектор, осигурявайки адекватно ниво на социална защита за работниците чрез ефективно представителство. Също така те имат съществени ползи за строителния сектор, който е доста фрагментиран, обхваща основно малки и средни предприятия, характеризира се с висока мобилност в ЕС и висок риск от трудови инциденти. Именно в тази специфична работна среда паритарните фондове могат да осигурят по-гъвкави механизми за социална защита. „Дават по-добри условия на труд и по-висока социална защита в сектор, който се характеризира със сезонна заетост, и съответно

работниците имат нужда от стабилен доход. Паритарните фондове могат да се справят по-добре с типичните предизвикателства за даден сектор, включително породени от новите тенденции, обхващайки нуждите както на работниците, така и на работодателите“, заключи Кайджиуска.

Втората част от събитието за изграждане на капацитета беше посветена на практическа работа за интегриране на Европейските насоки за социален диалог в строителството на национално ниво. Представителите на работодателите и работниците бяха разделени на 6 национални групи, за да обсъдят основните приоритети на националния социален диалог в строителството и план за действие през 2021 г. – 2023 г. Българската група, в която участваха КСБ и КТ „Погкрена“, заявява намерение да работят заедно върху следните три теми: подкрепа за адаптиране на професионалната квалификация според изискванията на „зелената“ икономика, ускоряване на дигитализацията в сектор „Строителство“ и намаляване на дела на недекларирания труд и подобряване на процеса на командироване на работници.

